

Synergia działania produktów pszczelich i wybranych surowców roślinnych w profilaktyce i leczeniu chorób infekcyjnych dróg oddechowych

Słowa kluczowe: choroby infekcyjne, ziołolecznictwo, apiterapia, badania naukowe

Leczenie i profilaktyka z użyciem produktów pszczelich i zielarskich ma długą historię stosowania w medycynie tradycyjnej.

Znaleźć można także liczne badania kliniczne, które zamieszczone są w renomowanych publikacjach naukowych, potwierdzające jego skuteczność terapeutyczną. Najlepiej udokumentowane jest działanie propolisu (kitu pszczelego), pyłku pszczelego zwanego też pyłkiem kwiatowym oraz miodu, a z produktów roślinnych ziela, kwiatu i korzenia jeżówki purpurowej, kwiatu rumianku i liścia melisy. W publikacji tej przedstawiono zarówno własności poszczególnych produktów pszczelich i zielarskich jak również ich połączenia, które to zdecydowanie zwiększają skuteczność terapeutyczną wykorzystując synergię ich działania.

Propolis zwany też kitem pszczelim jest skutecznym środkiem leczącym zarówno ostre jak i przewlekłe stany zapalne dróg oddechowych.

Skuteczność terapeutyczna propolisu wynika m.in. z jego silnego działania przeciwwirusowego, przeciwbakteryjnego i przeciwgrzybicznego.

Propolis poddawano licznym badaniom. Jedno z nich dotyczyło działania etanolowego ekstraktu propolisu (EEP) na bakterie beztlenowe prowadzonym¹. Przebadano 630 szczepów bakterii beztlenowych wyizolowanych ze zmian zapalnych w jamie ustnej i jamie brzusznej. Stwierdzono, że wrażliwość wszystkich badanych bakterii beztlenowych mieściła się w granicach 0,01-3 mg/ml EEP . Można przyjąć, że około 56% szczepów było wrażliwych na stężenia EEP poniżej 1 mg/ml.

Propolis wykazuje także własności immunostymulujące, co wykazano m.in. w badaniach na zwierzętach.

Wyciągi z propolisu podawane w postaci wstrzyknięć zwierzętom doświadczalnym powodowały pobudzenie aktywności fagocytarnej makrofagów, co objawiało się szybkim eliminowaniem gronkowców złocistych z ich organizmu, wzrost poziomu α - i β -globulin w surowicy krwi, a także podwyższenie miana aglutynacji i fagocytozy w trakcie podawania antygenów bakteryjnych.

W jednym z badań w przypadku nieżytowego zapalenia gardła u około 75% pacjentów, uzyskano znacząca poprawę a w przypadku zapalenia gardła i krtani u około 79% pacjentów stwierdzono wyleczenie lub wyraźną poprawę².

Za pomocą propolisu leczy się także schorzenia jamy ustnej, w tym ostre i przewlekłe opryszczkowe zapalenie jamy ustnej (afty), grzybicze zapalenie jamy ustnej (pleśniawki), powierzchniowe zapalenie języka i rogowacenie białe błony śluzowej policzka³.

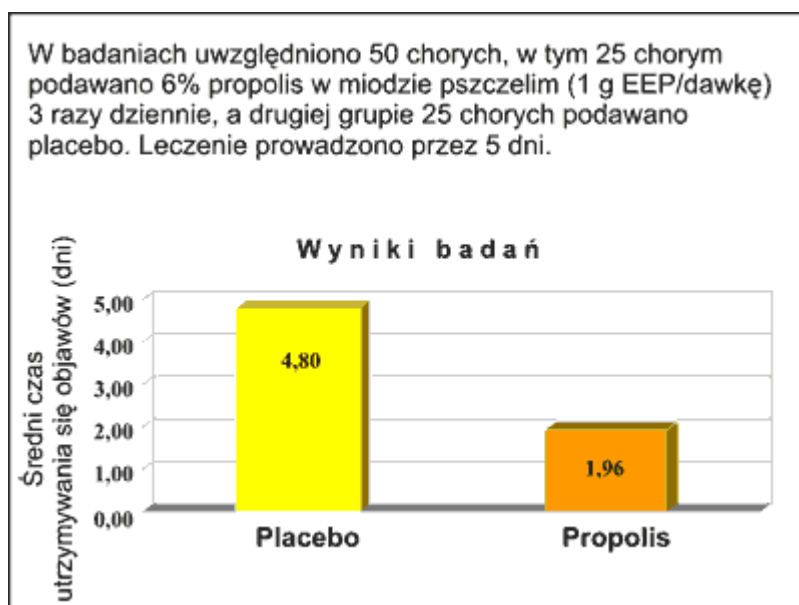
¹ Kędzia A, Kałowski M. Ocena skuteczności działania wyciągu etanolowego z propolisu na bakterie bezwzględnie beztlenowe jamy ustnej. Czas Stomat 1988; 41:757-62, Kędzia A. Wrażliwość bakterii bezwzględnie beztlenowych na wyciąg etanolowy z propolisu. Herba Pol 1988; 34:267-72.

² Kędzia B., Hołderna-Kędzia E., Wykorzystanie propolisu i miodu w zakażeniach, Borgis – Postępy Fiototerapii 4/2007, s. 202-206.

³ Ibidem,

Podatne na leczenie propolisem są schorzenia układu oddechowego, takie jak stany zapalne oskrzeli i przewlekłe nieswoiste zapalenie płuc. Dla przykładu po 3-miesięcznym leczeniu propolisem w przewlekłym zapaleniu oskrzeli uzyskano znaczną poprawę zdrowia u 93% chorych. Skuteczne okazały się także inhalacje z propolisu. Pozwalają one na wyleczenie około 75% chorych z zapaleniem gardła wywołanym przez gronkowca złocistego i na około 77% wyleczeń zapalenia krtani. Dobre efekty otrzymano także w leczeniu propolisem choroby przeziębieniowej⁴.

Leczenie propolisem choroby przeziębieniowej wywołanej przez Rhinovirus⁵.



Z doświadczenia Centrum Ziołolecznictwa Ojca Grzegorza wynika, że do leczenia infekcji górnych dróg oddechowych znakomicie nadaje się aerozol zawierający ekstrakt z propolisu podawany z atomizera, zwłaszcza gdy połączony jest z surowcami ziołowymi i olejkami eterycznymi (anyżowy, z drzewa herbacianego, eukaliptusowy, tymiankowy, szalwiowy, melisowy, goździkowy, cynamonowy) oraz destylatem z kory oczaru wirginijskiego. Takim preparatem jest aerozol Anginbon. Innym sprawdzonym sposobem podawania produktów pszczelich, m.in. propolisu jest np. zastosowanie 1-2 kapsułek Apibon (ekstrakt z propolisu +pyłek pszczeli w formie zmikronizowanej) i wysypanie zawartości na łyżkę miodu. Taka forma podania skuteczna jest m.in. w infekcjach górnych dróg oddechowych zwłaszcza u małych dzieci.

Miód pszczeli

Miód stosowany jest samodzielnie lub łącznie z innymi produktami pszczelimi, bądź też z ekstraktami z ziół. Istnieją dowody naukowe na to, że skutecznie leczy infekcje dróg oddechowych. Miód wykazuje działanie przeciwdrobnoustrojowe, przeciwzapalne, przeciwutleniające i odnawiające. Ponadto pobudza błony śluzowe oskrzeli do wydzielania śluzu i generuje łatwe odkrztuszanie wydzieliny oskrzelowej.

⁴ Szmeja Z., et al.: Wartość lecznicza flawonoidów w zakażeniach wywołanych przez Rhinoviruses. Otolaryng. Pol. 1989, 43, 180.

⁵ Szmeja Z., et al.: Wartość lecznicza flawonoidów w zakażeniach wywołanych przez Rhinoviruses. Otolaryng. Pol. 1989, 43, 180.

Miód w postaci aerozolu wykazuje także działanie immunostymulujące, podwyższające odporność komórkową organizmu poprzez aktywizowanie komórek żernych organizmu (makrofagów, fagocytów, neutrofilów, eozynofili) do walki z zakażeniem. Korzystna forma podania miodu to aerozol wytwarzany przez nebulizator. Do nebulizacji służą 5-60% wodne roztwory miodu. Często zaleca się ich sączenie przez bibułę przed zabiegiem. Do nebulizacji używa się 10-15 ml roztworu miodu. Zabiegi wykonuje się 1-2 razy dziennie przez 10-15 minut. Zwykle prowadzi się je przez 15-20 dni⁶.

Miód wykazuje działanie antybiotyczne w stosunku do licznych mikroorganizmów. Przede wszystkim wymienić należy ziarniaki Gram-dodatnie jak gronkowce (*Staphylococcus aureus*, *S. epidermidis*) i paciorkowce (*Streptococcus pyogenes*, *Str. Pneumoniae*, *Str. Mutans*) oraz pałeczki Gram-ujemne w tym pałeczki jelitowe (*Escherichia coli*, *Klebsiella pneumoniae*, *Enterobacter aerogenes*, *Proteus vulgaris*, *Salmonella typhi* typu A i B, *Shigella dysenteriae*) i pałeczki określane jako niefermentujące (*Alcaligenes faecalis*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Hameophilus influenzae*, *Brucella abortus*). Działanie miodu na ziarniaki Gram-dodatnie jest zdecydowanie silniejsze niż na pałeczki Gram-ujemne⁷. Badania naukowców irańskich wykazały, że miód w stężeniu 10-procentowym hamuje rozwój prątków *Mycobacterium tuberculosis* na pożywce *Lowenseina-Jensena*⁸.

Najsilniej przeciwbakteryjnie działają miody spadziowe (jabłoni, świerk) oraz nektarowo-spadziowe.

Miód silniej antybiotycznie działa przy rozpuszczeniu go w wodzie. W wodnym roztworze miodu powstaje H₂O₂. A zatem aktywność antybiotyczna rozcieńczonego miodu jest od 6 do 220 razy wyższa w porównaniu z miodem nierozcieńczonym⁹.

Miód stosowany jest często w stanach przeziębieniowych. Najlepsze efekty uzyskuje się na początku procesu chorobowego. Wówczas zwiększa on odporność organizmu i chroni drogi oddechowe przed rozwojem zakażenia.

W przypadku rozstrzenia oskrzeli, zapalenia płuc i pylicy płuc, w trakcie kuracji obserwuje się ustępowanie kaszlu, łatwiejsze odkrztuszanie wydzieliny, ułatwienie oddychania oraz poprawę obrazu krwi i przyrost masy ciała. U dzieci z przewlekłym zapaleniem oskrzeli, leczonych bezskutecznie metodami tradycyjnymi, po pierwszym tygodniu leczenia uzyskano złagodzenie kaszlu oraz zwiększenie ewakuacji wydzieliny oskrzelowej w trakcie odkrztuszania. Po 12-15 dniach kaszel zanikał i ustawało odkrztuszanie wydzieliny oskrzelowej¹⁰.

Miód wykazuje także pewne nieswoiste działanie w gruźlicy płuc. Stosuje się go wówczas łącznie z podstawową terapią leczniczą, w celu ogólnie wzmacniającym i podwyższającym odporność organizmu na zakażenia¹¹.

Przeciwkaszlowe działanie miodu potwierdzają najnowsze badania kliniczne z udziałem dzieci, przeprowadzone na oddziale pediatrycznym Uniwersytetu w Pensylwanii. Badania obejmowały trzy grupy dzieci obojga płci w wieku 2-18 lat, u których stwierdzono zakażenia górnych dróg oddechowych u których występował katar i kaszel, przez 3-7 dni trwania choroby. Dzieci otrzymywały różne dawki miodu (w wieku 2-5 lat – pół łyżeczki do herbaty, w wieku 6-11 lat – łyżeczkę do herbaty

⁶ Kędzia B., Hołderna-Kędzia E., Lecznice działanie miodu pszczelego w chorobach wewnętrznych, MedPharm Polska, Wrocław 2010, s. 36.

⁷ Kędzia B., Hołderna-Kędzia E., Leczenie produktami pszczelimi, Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa 1994, str. 94.

⁸ Kędzia B., Hołderna-Kędzia E., Lecznice działanie miodu pszczelego w chorobach wewnętrznych, MedPharm Polska, Wrocław 2010, s. 39.

⁹ Ibidem, str. 98

¹⁰ Ibidem, s. 41

¹¹ Kędzia B., Hołderna-Kędzia E., Wykorzystanie propolisu i miodu w zakażeniach, Borgis – Postępy Fiototerapii 4/2007, s. 202-206.

i w wieku 12-18 lat- dwie łyżeczki do herbaty), dzieciom drugiej grupy podawano dekstrometorfan w miodzie sztucznym (w wieku 2-5 lat – 8,5mg/dawkę, dzieciom w wieku 6-11 lat – 17 mg/dawkę i dzieciom w wieku 12-18 lat – 34mg/dawkę), natomiast dzieci trzeciej grupy otrzymywały odpowiednie ilości miodu sztucznego.

Wyniki tego badania ilustruje poniższa tabela.

Grupy dzieci leczonych środkami przeciwkaszlowymi	Liczba dzieci	Obniżenie badanych wskaźników u dzieci i ich rodziców* po podaniu środka leczniczego dzieciom przed snem (%)
1. Miód pszczeli	35	32,2
2. Dekstrometorfan w miodzie sztucznym	33	14,2
3. Miód sztuczny (kontrola)	37	0

* łączny wskaźnik częstotliwości występowania kaszlu, intensywności kaszlu, dokuczliwości kaszlu, wpływu kaszlu na jakość snu chorych dzieci i wpływu kaszlu na jakość snu rodziców

Okazało się, że miód działał w tym przypadku lepiej od silnego leku przeciwkaszlowego, jakim jest dekstrometorfan. Wyniki powyższych badań potwierdzają inni klinicyści amerykańscy, którzy miód stosowali w nocnym kaszlu u dzieci. Uważają oni, że podawanie miodu dzieciom jest bezpieczniejsze i skuteczniejsze od dekstrometorfanu¹².

Powyżej przedstawione badanie stało się w USA podstawą do określenia dawki terapeutycznej miodu u dzieci. Jest ono na tyle popularne, że np. dawkę miodu określa się tam w odniesieniu do wieku dziecka, np. między 2-5 roku życia – zaleca się 2,5 ml jednorazowej dawki, między 6-11 r.ż. – 5 ml a między 12-18 r.ż. – 10 ml. Amerykańska Agencja ds. Leków i Żywności (FDA) w 2008 roku wydała zalecenie, aby unikać stosowania dostępnych bez recepty leków na przeziębienie i kaszel w przypadku dzieci poniżej 2 roku życia.

Inne badanie dotyczyło 105 dzieci w wieku 2-18 lat cierpiących na zakażenia górnych dróg oddechowych, nocny kaszel i podwyższoną temperaturę dłużej niż 8 dni. Podawanie miodu zmniejszało nocny kaszel (47,3%) w porównaniu z dziećmi nieleczonymi miodem (24,7%), a także powodowało szybszy powrót do zdrowia (53,7%) w odniesieniu do grupy nieleczonej (33,4%)¹³.

Leczenie za pomocą miodu prowadzi do stopniowego ustępowania suchości w gardle, nawilżenia błon śluzowych, a także eliminacji ropnej wydzieliny¹⁴.

Zadowalające efekty uzyskuje się także w ostrym i przewlekłym zapaleniu zatok przynosowych, zapaleniu zatok czołowych oraz ostrym i przewlekłym zapaleniu krtani i tchawicy. W trakcie terapii miodem obserwuje się ustępowanie kaszlu, bólu gardła i głowy, normalizację temperatury ciała oraz poprawę ogólnego samopoczucia. Należy zaznaczyć, że w przypadku schorzeń przewlekłych, czy przeciwwskazań do leczenia antybiotykami, zastosowanie miodu pozwala często na ustąpienie objawów chorobowych. Poza tym w uporczywym kaszlu, trudnym do zwalczania powszechnie stosowanymi preparatami leczniczymi, miód jest środkiem niezawodnym. Ze względu na właściwości

¹² Kędzia B., Hołderna-Kędzia E., Lecznice działanie miodu pszczelego w chorobach wewnętrznych, MedPharm Polska, Wrocław 2010, s. 56.

¹³ Ibidem, s.57

¹⁴ Kędzia B., Hołderna-Kędzia E., Wykorzystanie propolisu i miodu w zakażeniach, Borgis – Postępy Fiototerapii 4/2007, s. 202-206.

uptyniające wydzielinę oskrzelową i wykrztuśne, miód stosowany jest w wielu schorzeniach dolnych dróg oddechowych. Przede wszystkim należy tutaj wymienić ostre i przewlekłe zapalenie oskrzeli¹⁵.

Te własności miodu sprawiły, że jest on częstym składnikiem preparatów ziołowych wykorzystywanych w terapiach Centrum Ziołolecznictwa Ojca Grzegorza Sroki. Obecny jest w syropach miodowych: **Immunobon, Pectobon, Bonimel prawoślazowo-koprowy, Vernikabon**

Pyłek pszczeli

Mechanizm terapeutycznego działania pyłku pszczelego w przypadku stanów zapalnych chorób dróg oddechowych jest złożony.

Pyłek kwiatowy odznacza się działaniem adaptogennym (dostosowawczym). Polega ono na podwyższaniu odporności przeciw szkodliwym czynnikom fizycznym, chemicznym i biologicznym. Zalicza się tutaj zarówno podwyższanie sprawności fizycznej organizmu w sytuacjach nadmiernego obciążenia wysiłkiem, a także wzrost odporności organizmu na zakażenia¹⁶.

Badania wskazują, że wyciągi etanolowe z pyłku kwiatowego odznaczają się stosunkowo silnym działaniem antybiotycznym, przy czym działają one zarówno na bakterie patogenne dla człowieka, jak i na grzyby drożdżoidalne¹⁷. Za działanie to odpowiedzialne są głównie flawonoidy i fenolokwasy.

W badaniach na zwierzętach wykazano, że pyłek kwiatowy odznacza się działaniem przeciwzapalnym¹⁸. Jego siłę działania przyrównuje się do takich leków przeciwzapalnych, jak naproksen czy indometacyna. Mechanizm działania polega na hamowaniu aktywności enzymów odpowiedzialnych za powstawanie mediatorów procesu zapalnego w tkankach.

Pyłek kwiatowy przyjmowany systematycznie pozwalał na szybsze wyleczenie chorych z zakażeniami górnych dróg oddechowych. W przebiegu ciężkich i wyniszczających chorób, jak białaczka, czy zapalenie płuc, wskazane jest także podawanie pyłku jako środka immunostymulującego¹⁹.

Dawka terapeutyczna pyłku zależy od stopnia rozdrobnienia surowca. Źle rozdrobniony lub nierozdrobniony to 20-30g/dobę. W formie zmikronizowanej, czyli bardzo miękko rozdrobniony 2-3g/dobę.

Ziele jeżówki purpurowej

Surowiec, którym może być ziele, kwiat lub korzeń jeżówki, pobudza działanie układu odpornościowego, nasila proces fagocytozy, pobudza leukocyty do wydzielania substancji

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ Poljak-Blaži M., et al.: Pollen preparations and their impact on immunological reactions of test mice. III Intern. Symp. Apither., Portorož 1976, 102. , Wan K.-F., et al.: Izuczenie wlijanija pylcy na immunitentnju sistemy. XXXIII Intern. Apicult. Congr. Apimondia, Pekin 1993, 143.

¹⁷ Bilińska M., i wsp.: Biologiczna aktywność pyłku kwiatowego zebranego przez pszczoły w stosunku do wybranych szczepów bakteryjnych. V Symp. Apiter., Zagadnienia wybrane. Kraków 1985, 1. , Greczanu A., Jenczu W.: Antibiotičeskij efekt propolisa, pylcy i mieda. W: Produkty pčelowodstva - piszcza, zdrowie, krasota (Red. V. Harnaj). Izd. Apimondii, Bucharest 1988, 37., Kędzia B., i wsp.: Antybiotyczne działanie pyłku kwiatowego. XXXI Nauk. Konf. Pszczel., Puławy 1994, 23., Valdez G., et al.: Ocena mikrobiologicznych właściwości surowca pszczołowego i podkislennoj pylcy. XXXIII Intern. Apicult. Congr. Apimondia, Pekin 1993, 133.

¹⁸ Donew N., Wasilew W.: Skuteczność pyłku kwiatowego w stanach zapalnych. XXXI Międzynar. Kongr. Pszczel. Apimondia, Warszawa 1987, 142. , Loschen G., Ebeling L.: Hemmung der Arachidonsäure-Kaskade durch einen Extrakt aus Roggenpollen. *Arzneim.-Forsch./Drug Res.* 1991, 41, 162.

¹⁹ Kędzia B., Hołderna-Kędzia E.: Właściwości biologiczne i działanie lecznicze pyłku kwiatowego zbieranego przez pszczoły, *Borgis - Postępy Fitoterapii* 3-4/2005, s. 103-108.

przeciwwirusowych (interferonów, głównie interferonu β). Wzrost aktywności makrofagów prowadzi do wydzielania interleukiny-1, która pobudza limfocyty do swoistej obrony organizmu.

Przeciwwskazaniem do stosowania ziela jeżówki jest uczulenie na rośliny z rodziny Compositae (sporadycznie mogą wystąpić reakcje nadwrażliwości). Nie należy stosować jeżówki w przypadku ciężkiego upośledzenia wątroby, u chorych na gruźlicę, białaczkę, leukozę, kolagenozę, układowy toczeń rumieniowaty, stwardnienie rozsiane, AIDS, u zakażonych HIV. Nie stosować również w okresie ciąży i karmienia piersią²⁰.

Kwiat rumianku

Działa przeciwzapalnie i przeciwalergicznie (hamuje wyzwalamie endogennej histaminy), pobudza czynności układu makrofagów oraz wspomaga aktywności fagocytowe leukocytów. Olejek działa również bakteriobójczo na bakterie Gram-dodatnie i przeciwgrzybiczo wobec drożdżaków (*Candida albicans*). Rumianek i jego wyciągi wykazują także działanie przeciwskurczowe. Przeciwwskazaniem stosowania rumianku jest nadwrażliwość na rośliny z rodziny Astrowatch (*Asteraceae Compositae*)²¹.

Liść melisy

Surowiec działa uspokajająco, obniżając próg wrażliwości o.u.n. Ponadto wpływa rozkurczowo na mięśnie gładkie przewodu pokarmowego a także przeciwbakteryjnie (olejek eteryczny, fenolokwasy, garbniki) i grzybobójczo w stosunku m.in. do *Candida albicans*. Działa przeciwwirusowo w stosunku do wirusów opryszczki zwykłej (*Herpes simplex*) Surowiec działa również antyoksydacyjnie i przeciwwolnorodnikowo (flawonoidy, fenolokwasy), immunostymulująco, mukolitycznie i wykrztuśnie²².

Owoc róży

Wartość lecznicza surowca, uwarunkowana jest obecnością przede wszystkim witaminy C, która uszczelnia ściany naczyń włosowatych i wzmacnia odporność organizmu. Galaktolipid wykazuje działanie przeciwzapalne²³.

Produkty pochodzenia naturalnego zwykle działają wielokierunkowo. Jednym ze sposobów ich działania jest zwiększenie odporność na zakażenia poprzez budowanie odporności nieswoistej. Tak działają: propolis, miód pszczelej, pyłek pszczelej, ziele jeżówki purpurowej, kwiat rumianku, liść melisy. Powodują one zwiększenie aktywności fagocytarnej. Wzrost tej aktywności prowadzi do wydzielania interleukiny-1, która z kolei pobudza limfocyty do odpowiedzi swoistej. Mechanizm ten opisano na przykładzie ziela jeżówki purpurowej. Należy przypuszczać, że także inne surowce naturalne, które aktywują fagocytozę, stymulują pośrednio odporność swoistą.

Złożony mechanizm działania sprawia, że mikroorganizmy nie potrafią wykształcić przeciwko takiemu działaniu oporności. Sprawia to, że preparaty pochodzenia naturalnego działają skutecznie przeciwdrobnoustrojowo (przeciwbakteryjnie, przeciwwirusowo i przeciwgrzybicznie, takie efekty

²⁰ Lamer-Zarawska E. [red], *Fitoterapia i leki roślinne*, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2007, s. 274

²¹ Ibidem, s. 256

²² Ibidem, s. 113.

²³ Matławska I. [red], *Farmakognozja*, Akademia Medyczna im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, Poznań 2006, s. 73

wykazuje m.in. propolis, miód pszczele, pyłek pszczele, ziele jeżówki purpurowej, kwiat rumianku, liść melisy. Niektóre substancje naturalne powodują efekt mukolityczny, wykrztuśny a także przeciwkaszlowy. Tak działa przede wszystkim miód pszczele, ale także składniki syropów miodowo-ziołowych zwanych Bonimelami, np. Bonimel prawoślazowo-koprowy oraz Pectobon z olejkami koprowym, tymiankiem, bzem czarnym i porostem islandzkim, ziołem tymianku pospolitego, liściem babki lancetowatej, kwiatem lipy.

Inne prozdrowotne skutki preparatów pochodzenia naturalnego powodowane są przez działanie przeciwzapalne (pyłek pszczele, owoc róży). Działanie przeciwkaszlowe produktów naturalnych wynika głównie z przeciwzapalnego i łagodzącego działania na błonę śluzową gardła i oskrzeli. Uszkodzona przez stan zapalny błona śluzowa dróg oddechowych odsłania receptory kaszlowe. Zioła i produkty pszczele powodują, że odsłonięte a przez to nadwrażliwe receptory kaszlowe stają się mniej ekspozowane na czynniki chemiczne.

Łączne stosowanie produktów pochodzenia pszczelego i ziół wzmacnia ich efekt terapeutyczny. Tak wynika z m.in. z pracy doktorskiej dr n. med. Wiesławy Stopińskiej. Udowodniła ona, że leczenie infekcji górnych dróg oddechowych u dzieci, prowadzone metodami medycyny naturalnej (zioła + produkty pszczele) jest skuteczniejsze niż lekami syntetycznymi. Zmniejsza to również częstość nawrotów infekcji u dzieci z 5 do 3 razy w ciągu okresu od jesieni do wiosny. Także prof. Bogdan Kędzia oraz prof. Artur Stojko w swych pracach podkreślają wzrost siły działania produktów pszczelich w połączeniu z ekstraktami ziołowymi. Wieloletnie obserwacje lekarzy pracujących w Centrum Ziołolecznictwa Ojca Grzegorza potwierdzają wzrost skuteczności terapeutycznej preparatów zawierających w swym składzie produkty pochodzenia pszczelego oraz zioła.

Przez okres 20 lat stosowania wyżej wymienionych surowców naturalnych opracowano koncepcje terapeutyczne skutecznie radzące sobie ze schorzeniami górnych dróg oddechowych. Główne produkty, pochodzenia pszczelego oraz te które opierają swe działanie o synergii występującą między ziołami a produktami pszczelimi to: Apibon (ekstrakt z propolisu i pyłek pszczele w postaci zmikronizowanej) i Immunobon (ekstrakt z ziela jeżówki purpurowej, liścia melisy i kwiatu rumianku, owoców róży, miód pszczele). Koncepcja terapeutyczna Centrum Ziołolecznictwa Ojca Grzegorza w celu stymulacji odporności wykorzystuje oba wymienione preparaty.

Apibon zaleca się przyjmować w dawce 2 x dziennie po 2 kapsułki. Dzieci poniżej 12 r.ż 2 x dz. po 1 kapsułce. Produkt powinno się zażywać przez okres 1 miesiąca, następnie należy zrobić 2 tygodniową przerwę i ponownie stosować 1 miesiąc. Można go przyjmować w postaci kapsułek podawanych doustnie, można również wysypać kapsułki na 1 łyżkę miodu i wymieszać go z nim. Powstałą na łyżce emulsję powinno się wolno jak to powiadał O. Grzegorz Sroka „zlizywać z łyżki”. Taka aplikacja sprawia, że produkt poza działaniem immunomodulującym działa przeciwbakteryjnie, przeciwwirusowo i przeciwgrzybiczo w obrębie jamy ustnej i gardła. Podkreślić należy również to, że tego typu dawkowanie przyczynia się do wchłonięcia substancji czynnych poprzez śluzówkę jamy ustnej bezpośrednio do krwi z ominięciem wątroby. Taka forma podania preferowana jest zwłaszcza u małych dzieci. Jeżeli celem podawania Apibonu jest leczenie ostrych infekcji górnych dróg oddechowych można stosować go w dawce 3 x dziennie po 2 kapsułki. W miarę ustępowania dolegliwości dawkę można zmniejszyć.

Immunobon w celu stymulacji odporności należy stosować 2-3 x dziennie 1 łyżeczkę do herbaty przez okres 7-10 dni. Potem należy zrobić przerwę trwającą 3 tygodnie, po której to powinno się ponowić

jego stosowanie. U pacjentów wykazujących deficyt odporności zalecamy stymulację przeprowadzić co najmniej 3-krotnie, np. 7 dni terapii, 21 dni przerwy, 7 dni terapii, 21 dni przerwy, 7 dni terapii.

Jest to najczęstszy schemat stymulacji odporności, który stosowany jest u pacjentów, zwłaszcza z tendencją do nawrotów infekcji dróg oddechowych szczególnie w dwóch okresach w roku, od września do października, a następnie od lutego do marca. Taka kuracja wedle naszej oceny zmniejsza prawdopodobieństwo powstawania i nawrotów infekcji.

Wnioski:

1. Skuteczność terapii z wykorzystaniem produktów pszczelich i ziół jest dobrze udokumentowana badaniami przedklinicznymi i klinicznymi.
2. Kuracja produktami pochodzenia pszczelego i ziołami zmniejsza częstość nawrotów infekcji u dzieci z 5 do 3 razy w ciągu okresu od jesieni do wiosny. Zostało to przed wielu laty potwierdzone przez dr n. med. Wiesławę Stopińską w jej pracy doktorskiej.
3. Stosowanie wyżej wymienionej koncepcji terapeutycznej w której używamy Immunobon i Apibon zmniejsza, a czasami zapobiega powstawaniu infekcji dróg oddechowych szczególnie u dzieci i osób starszych (obserwacje własne Centrum Ziołolecznictwa Ojca Grzegorza).
4. Surowce naturalne mogą być stosowane samodzielnie lub łącznie zalecanymi przez lekarza lekami np. antybiotykami lub lekami przeciwastmatycznymi.
5. Produkty naturalne zawierające w swym składzie produkty pochodzenia pszczelego i zioła poza działaniem stymulującym odporność organizmu wykazują także korzystne działanie terapeutyczne w innych schorzeniach. Stany zapalne i skurczowe przewodu pokarmowego.